

Софийски университет „Климент Охридски“

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Весела Тодорова Кацарова,
член на научно жури в конкурса за заемане на академичната длъжност
„професор“ по професионално направление 2.1. Филология
(Английска литература – Средновековие и Ренесанс),
обявен в ДВ, бр.55/19.07.2011 г.

Доцент д-р Евгения Панчева е подчертано творческа личност, която се изявява в различни области – като литературен критик, преподавател, теоретик и талантлив преводач на художествена литература.

Научноизследователската ѝ дейност е главно в областта на английското средновековие и Ренесанс. Тя има задълбочени изследвания върху Кристофър Марлоу, Едмънд Спенсър, Филип Сидни, английския барок, но все пак основният ѝ обект на изследване е Шекспир. Още като студентка тя проявява подчертан интерес към великия Бард и написва дипломна работа върху творчеството му. По-късно в първата си докторска дисертация „Шекспировите защити на изкуството: Ренесанс, маниеризъм, барок“ тя отново подробно анализира творбите му. В последната ѝ студия „Стазис и екстаз: граници на сонетния аз“ за пореден път голяма част е посветена на сонетите на Шекспир. Твърде характерно за научноизследователската ѝ дейност е, че доцент Панчева се стреми да прилага съвременни и интердисциплинарни методи към класическите произведения. Пример за това са статии като „Херметичната херменевтика и въпросът за Другия“, „Шекспировият Спенсър: хипотекстът като машина“ и др. В

последната си публикация „Стазис и екстаз: граници на сонетния аз” тя разглежда сонетите на Шекспир през призмата на феноменологията на пространството. Тези изследвания говорят за високо теоретичната ѝ нагласа като литературен критик.

Именно поради тази нагласа не е случаен фактът, че доцент Панчева е основен автор на първия издаден у нас солиден труд върху проблемите на литературната теория, който обхваща всички епохи от Платон до постмодернизма. От общо 520 страници 380 са написани от нея. Доцент д-р Панчева разглежда широк спектър от проблеми – от средновековието до новия историзъм и културния материализъм. Приносът на изследването се състои не само в това, че се дава подробна систематизирана информация върху всички основни литературни теории. Друг важен принос е, че се изковават на български език основни литературни термини и понятия, които ще се ползват от широк кръг литературни изследователи. По този начин трудът придобива огромно обществено значение.

Голямата стихия на доцент Панчева е художественият превод. Тя предлага първи български преводи на значими Ренесансови пиеси като „Тамерлан Велики”, две части, и „Малтийският евреин” на Кристофър Марлоу. Освен това за първи път превежда на български език поемите „Венера и Адонис” и „Похищението на Лукреция” от Шекспир, както и поемата на Кристофър Марлоу „Херо и Леандър”. Напълно заслужено е отличена с три престижни награди за превод: Националната награда „Христо Г. Данов”, наградата „Георги Михайлов”, както и наградата на ФКНФ.

И все пак най-голямото ѝ достижение в преводаческото изкуство е преводът на Шекспировите сонети. Освен открояващ се с подчертана

артистичност и изящество, преводът ѝ е извънредно близък до оригинала, така че с пълно основание двуезичното издание се ползва от студентите в семинарните им занятия. Бих искала да дам и конкретен пример за тази близост до оригинала. В процеса на работата ми се наложи да съпоставя сонет 93 на Шекспир с преводите съответно на Владимир Свинтила, Валери Петров и Евгения Панчева. В този сонет лирическият герой се обръща към любимата/любимия, като в оригинала няма нито една форма, която да издава пола. В преводните си варианти, както Свинтила, така и Валери Петров приемат, че сонетът е посветен на мъж, което е изразено със съответните форми – ти си „сздаден от небето”, „скрил” си лоша мисъл при Валери Петров и съответно „верен си ми ти” при Свинтила, който за по голяма сигурност, че става дума за мъж, сменя името Ева в оригинала с Адам. В превода на Евгения Панчева няма нито една форма, лексическа или граматическа, която да подсказва рода. По този начин сонетът запазва своята универсалност – в края на краищата, верността в любовта важи и за двата пола.

Важно е също да се отбележи, че доцент Панчева се изявява като преводач и от български на английски, така че чрез преводите си тя популяризира в чужбина български творби като поезията на Никола Вапцаров, Пеню Пенев, като и прозата на Георги Господинов и други.

Освен преводи и научни публикации доцент Панчева е издала и редица учебни помагала (някои в съавторство) като “Essay Writing”, „Текстове от олимпиадата по английски език”, „Матура за отличен” и др.

В преподавателската си дейност доцент Панчева също проявява голяма разностранност и интердисциплинарност. Тя е водила или

участвала в множество курсове, както в бакалавърската, така и в магистърската програма: „Английска литература: от средновековие към Ренесанс”, а също и „От ренесанс към барок”, „Шекспир: лирика и драма” и др. Като изявен теоретик доцент Панчева въведе и дисциплината „Съвременни литературни теории”, магистърски курс, който води от дълго време. Тя е особено ценена и уважавана като преподавател, поради което голям брой студенти (15) я избират за научен ръководител. Ръководител е и на две докторски дисертации, едната вече успешно защитена, в резултат на което имаме нов висококвалифициран член на катедрата.

Доцент д-р Евгения Панчева има и значителен административен опит като управител на Фондация „Университетска англицистика и американистика” (два мандата), експерт на „Отворено общество” и др.

Въз основа на дадената висока оценка за научната, преподавателската, преводаческата и административната дейност на кандидата препоръчвам на уважаемото жури да гласува положително за присъждането на доцент д-р Евгения Панчева на академичната длъжност „професор” по обявения конкурс.

25 ноември 2011 г.

Рецензент: 
(проф. дфн Весела Кацарова)